

Г Пам'ять

ЖИВ-БУВ КУЗЬМОВИЧ...

Торік освітянська громада району добрим і щирим словом згадала двох велетнів від педагогіки – уже покійного багатолітнього директора СШ №1 Степана Андрійовича Вальчуна і директора Хорупанської восьмирічки Анатолія Яковича Майструка. До цього племені титанів педагогічної мудрості належить і колишній завідувачий районним відділом освіти Михайло Кузьмович Тищук (на фото із донькою Оксаною). Минулий рік для цього тріо був ювілейний: Степану Андрійовичу і Михайлу Кузьмовичу виповнилося б 80 літ, однак задовго до цієї дати, як кажуть, обидва зійшли з життєвої дистанції. На щастя, дожив до цього мудрого віку Анатолій Якович Майструк і нині тішиться білим світлом, дітками, внуками, закарбовуючи у закарелки пам'яті золоті і вічні згустки власного педагогічного досвіду...

Про Степана Вальчуна і Анатолія Майструка йшлося на сторінках «Гомону». А Михайло Кузьмович залишився наче осторонь своїх давніх приятелів і сподвижників. Може, нині хтось обмірковує, як щиро і всеохопно сказати про цю неординарну і, без сумніву, талановиту людину. А тим часом прийшло в голову, що і я був обвітрений душевною мудрістю цієї світлої людини.

«ІДИ І ПРАЦЮЙ СПОКІЙНО...»

У 1980 році, після двох дебютних літ в одній із сільських шкіл Любешівщини, що на Волині, я повернувся у ріднокрай. Звісно, довелося топтати стежину до райвно. Я і сьогодні дивуюся унікальним здібностям Михайла Кузьмовича миттєво прив'язувати людину до наймилішої географічної точки району. Коли дізнався, що я уродженець села Вишневе, то відразу «прописав» мене у Княгининську десятирічку – тоді залишила вчительський пост Галина Смелкіна – моя люба вчителька.

Десь через півтора місяця знову довелося бесідувати з Михайлом Кузьмовичем. Цього разу привела до його кабінету потреба у захисті від одного з ревних і гонорових «воєначальників» райцентрівського пошибу, який підшукав підходящу кандидатуру з вищою освітою і за всяку ціну прагнув незаконно взути її в кирзові чоботи.

Михайло Кузьмович заспокоїв і порадив:

- Ти ото їдь і працюй собі спокійно!

Не знаю, чи він мав розмову із отим «генералом», але більше мене ніхто нікуди не кликав і не турбував.

"ЩО ТУТ ОБГОВОРЮВАТИ – УСЕ ДОБРЕ..."

У Княгининській десятирічці Михайло Тищук бував частенько. Як, до речі, і в інших навчальних закладах. Якось побував у мене на уроці. Причому, завуч Валентина Іванова більше хвилювалася, ніж я. А для мене «Рассказ об отсутствующем» у п'ятому класі – це, як би сказали сьогодні, була пісня. Зі мною, сподіваюся, погодяться вчителі російської словесності, бо коли ж наповнювати дитячу душу співчуттям, добротою, мужністю, як не під час вивчення цього оповідання.

Після уроку ми з Валентиною Іванівною готувалися до його обговорення, однак Михайло Кузьмович заспокоїв обох:

- Що тут обговорювати – усе добре!

Зрозуміло, що ця оцінка була і приємною, і найвищою похвалою.

СЛУХАВ КУЗЬМОВИЧ ПРАПОРЩИКА

Якось у 8-му класі проводив відкриту виховну годину, на яку запросив колишнього голову колгоспу «Ленінський шлях» Віктора Сокольвака і прапорщика Радянської Армії Миколу Романюка, який повернувся із пекельного Афганістану. Михайло Кузьмович разом з усіма слухав і бувалого фронтовика Сокольвака, і молодого чоловіка, котрий у вісімдесятих роках

двадцятого століття живив у складних умовах неоголошеної війни. Грамота районного відділу освіти за проведення цього заходу – одна з найдорожчих відзнак у моїй долі.

КВІТИ ЗАПІЗНІЛІ

Коли у 1986 році Михайло Кузьмович залишав посаду завідувачого районним відділом освіти, то, виголошуючи прощальне слово на серпневій педагогічній конференції, нагадав усім: скільки літ очолював райвно, які місця район виборював (поза першою трійкою – жодного). Тоді секретар РК КПУ Нонна Іванівна Назаренко вручила Михайлу Кузьмовичу букет квітів на знак подяки Людині за її, власне, освітянський подвиг, хоч деяким пихатим чиновникам така людяність була, як кістка в горлі...

Уже за життєвими небосхилами і Михайло Тищук, і чимало його друзів-освітян. Немає на білому світі і декого з тих, хто пильнував за ним, як за власною жінкою. Врешті, усім суддя Господь! Без сумніву, Михайло Кузьмович не належав до когорти праведників, але робив на землі святу справу – розбудував районний освітянський дім. Не дивно, що його часто згадують і ті, хто купався у променях світлої особистості, і ті, хто потрапляв під критичні стріли словесних перлів. Та найголовніше: якби сьогодні Михайло Тищук перебував в освітянському колі, то воно б лишень підсилювало його потужною енергетикою. Мабуть, зі мною погодяться чимало педагогів, котрі працювали «за Тищука»...

Віталій ТАРАСЮК.

Г Репліка

БУГАЙ ЗНОВУ В АВТОРИТЕТІ?

Продуктивність худоби в значній мірі залежить від племінної справи. Цю прописну істину у свій час добре знав не лише колгоспний зоотехнік, а й завідувачий фермою. Тому на каверзне запитання «чи колгоспу треба бугая», відповідь була готова задалегідь. Бо послугами коров'ячих «кавалерів» на фермах перестали практикувати із незапам'ятних часів. Натомість у кожному господарстві створили пункти штучного осіменіння. Це давало змогу отримувати продуктивний молодняк, а згодом – природи живої ваги ВРХ, вищій надой. І не лише на колгоспних фермах, а й у господарствах громадян. Тепер, схоже, ситуація докорінно змінилася. Не стало колгоспів – поменшало пунктів штучного осіменіння. Вони, за офіційними даними, діють лише в 17 селах району. Тому й не дивно, що всього 628 дядківських корів із 4900 торік пройшли необхідні «процедури». Решту парують природним методом. Іншими словами – бугай знову впевнено став на чолі коров'ячого війська. Та вся біда в тому, що ці бугаї – невідомого походження, і відслідкувати їхній родовід практично не можливо. До чого призводять подібні дідівські методи – зрозуміло. Це – низькі надой, слабкі природи живої ваги ВРХ...

У районі, як відомо, вже давно діє СОК «Генетик», де завдяки готові до співпраці. Проте не скрізь фахівці можуть розраховувати на підтримку сільських голів. Хоч-не-хоч, а мимоволі виникає думка: а, може, декому і вигідно тримати за хвоста отого підпільного коров'ячого авторитета – бугая?